

**Dzienniki
regionalne
w Polsce**

Stan na koniec grudnia 2013 roku

Dzienniki regionalne w Polsce

Stan na koniec grudnia 2013 roku

Redakcja naukowa

Paweł Kuca

Wojciech Furman

Kazimierz Wolny-Zmorzyński

**WYDAWNICTWO
UNIwersytetu Rzeszowskiego
RZESZÓW 2014**

Recenzował

dr hab. MAREK JACHIMOWSKI, prof. UŚ

Opracowanie redakcyjne i korekta

LUCYNA SOLAK

Projekt okładki

ZBIGNIEW CHMIELEWSKI

Opracowanie techniczne i łamanie

DOROTA KOCZĄB

© Copyright by

Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego
Rzeszów 2014

ISBN 978-83-7996-079-8

1074

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU RZESZOWSKIEGO
35-959 Rzeszów, ul. prof. S. Pigonia 6, tel. 17 872 13 69, tel./faks 17 872 14 26
e-mail: wydaw@univ.rzeszow.pl; <http://wydawnictwo.univ.rzeszow.pl>
wydanie I, format B5, ark. wyd. 13,5, ark. druk. 16,0, zlec. red. 70/2014

Druk i oprawa: Drukarnia Uniwersytetu Rzeszowskiego

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
Ryszard Filas – „Dziennik Polski”	16
Lidia Pokrzycka – „Dziennik Wschodni”	28
Jolanta Kępa-Mętrak – „Echo Dnia”	35
Monika Worsowicz – „Express Ilustrowany”	47
Paweł Kuca – Gazeta Codzienna „Nowiny”	56
Paweł Urbaniak – „Gazeta Lubuska”	68
Jarosław Reszka – „Gazeta Pomorska”	80
Zbigniew Natkański – „Gazeta Współczesna”	101
Paulina Olechowska – „Głos – Dziennik Pomorza”	110
Rafał Polak – „Kurier Poranny”	131
Paulina Olechowska – „Kurier Szczeciński”	136
Justyna Kubik – „Nowa Trybuna Opolska”	152
Robert Stopikowski – „Polska Dziennik Bałtycki”	166
Monika Worsowicz – „Polska Dziennik Łódzki”	179
Jolanta Dzierżyńska-Mielczarek – „Polska Dziennik Zachodni”	192
Ryszard Filas – „Polska Gazeta Krakowska”	206
Paweł Urbaniak – „Polska Gazeta Wrocławska”	218
Marcin Piechocki – „Polska Głos Wielkopolski”	229
Lidia Pokrzycka – „Polska Kurier Lubelski”	245
Dominik Szczepański – „SuperNowości”	250

Paulina Olechowska

Wydawca: „Kurier Szczeciński” Sp. z o.o.

Adres redakcji: pl. Hołdu Pruskiego 8, 70-550 Szczecin.

Adres witryny internetowej: www.24kurier.pl

Liczba wydań w tygodniu: 5.

Format: 275 x 470 mm.

Liczba stron: 24–40.

Sprzedaż wydań drukowanych w grudniu 2013: 14 152 (ZKDP).

Sprzedaż e-wydań w grudniu 2013: 57 (ZKDP).

Zasięg kolportażu: województwo zachodniopomorskie.

Od 2000 roku „Kurier Szczeciński” ukazywał się w czterech mutacjach: wydanie zerowe – Szczecin i powiat policki, mutacja 1 – powiaty północnej części byłego woj. szczecińskiego od Goleniowa po Świnoujście, mutacja 2 – powiaty południowe od Stargardu po Myślibórz, mutacja 3 – byłe woj. koszalińskie, Wałcz oraz Sławno. Mutacje ukazywały się do 2010 roku, kiedy to wydawca zrezygnował z mutowania tytułu i obecnie w dzienniku ukazują się wspólne strony z informacjami z różnych części województwa zachodniopomorskiego.

HISTORIA

„Kurier Szczeciński” (KS) jest uznawany za „pierwszy polski dziennik o charakterze stałym”¹ wydawany po drugiej wojnie światowej na Pomorzu Zachod-

¹ T. Białecki (red.), *Encyklopedia Szczecina*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2000, s. 521.

nim (poprzedziły go efemeryczne „Głos Nadodrzański”, „Wiadomości Szczecińskie” i „Pionier Szczeciński”). Pierwsze 4-stronicowe wydanie ukazało się 7 października 1945 roku w nakładzie 3 tys. egz. Początkowo nakład gazety nie przekraczał 4 tys., a objętość 16 stron. Do 1951 roku wydawcą dziennika była Spółdzielnia Wydawnicza Czytelnik².

W okresie PRL kolejno redaktorami naczelnymi „Kuriera Szczecińskiego” byli:

- Mieczysław Halski (1945–1948);
- Jerzy Jacyna (1949);
- Wojciech Knittel (1949–1950);
- Wincenty Kraśko (1950–1951);
- Bolesław Rajkowski (1951–1962);
- Jan Babiński (1963–1964);
- Zdzisław Czapliński (1965–1974);
- Ireneusz Jelonek (1974–1989)³.

Misją dziennika w pierwszych latach było „zapewnienie słowa polskiego i informacji”⁴ Polakom zasiedlającym zachodnie tereny nowej Polski, dlatego od samego początku dziennikarze gazety zwracali szczególną uwagę na popularyzację historii Pomorza Zachodniego i koncentrowali się na konieczności odbudowy tych ziem i zapewnieniu im przyszłości⁵. Pierwsze lata działalności pisma najlepiej charakteryzuje hasło: *Nic co szczecińskie nie jest nam obce*⁶. Jak podkreślił w swojej pracy Ireneusz Jelonek, polityczne posłannictwo i linia polityczna pisma były zgodne z państwową racją stanu i społecznymi potrzebami – określała je batalia o polskość Szczecina⁷. Można powiedzieć, że KS od 1948 roku realizował po części tak zwaną linię PZPR, zachował jednak przy tym pewną niezależność i nie był główną tubą propagandową partii w Szczecinie. Rolę tę odgrywał „Szczeciński Głos Ludu” przekształcony później w „Głos Szczeciński”. Potwierdzeniem mogą być następujące fakty z historii dziennika:

² M. Doering, *Analiza zawartości „Kuriera Szczecińskiego” 16–31X 1956 r.* [w:] *Materiały pomocnicze do najnowszej historii dziennikarstwa*, t. XVI, red. A. Słomkowska przy współpracy D. Mikołajczyk-Grzelewskiej, Warszawa 1991, s. 94.

³ T. Białecki (red.), *Encyklopedia Szczecina...*, s. 520.

⁴ I. Jelonek, *O czterdziestu latach działalności „Kuriera Szczecińskiego”*, „Kronika Miasta Szczecina” 1986, s. 99.

⁵ T. Białecki, *Prasa Pomorza Szczecińskiego w latach 1945–1975*, Wyd. Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Szczecinie, Szczecin 1978, s. 55.

⁶ K. Kozłowski (red.), *Pomorze Zachodnie w latach 1945–2010*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012, t. 1, s. 240.

⁷ I. Jelonek, *O czterdziestu latach...* s. 101.

w 1948 roku na wniosek KW PZPR z funkcji redaktora naczelnego został usunięty Mieczysław Halski, w dokumentach KC PZPR z lat 1947–1956 znajdują się również informacje, które świadczą, że partię martwiła niska liczba publikacji – w porównaniu z innymi dziennikami regionalnymi – na temat sojuszniczego ZSRR⁸. Bolesław Rajkowski jako redaktor naczelny KS przyczynił się do wypracowania charakterystycznego dla publikacji „Kuriera” tonu, który charakteryzowała „lakoniczność informacji i umiarkowana apolityczność”⁹. Profesor Kazimierz Kozłowski, opisując życie kulturalne w powojennym Szczecinie, podkreślił również, że w momentach kryzysu (lata 1970/1971 oraz 1980/1981) „KS czynił pewne przyjazne gesty wobec opozycji”¹⁰.

Uwarunkowania polityczno-społeczne w pierwszych latach funkcjonowania pisma zdecydowanie wpłynęły na profil dziennika. Do dziś charakteryzuje go zwięzła informacja koncentrująca się na wszelkich dziedzinach życia regionu i miasta, obszerna publicystyka i systematyczny kontakt z czytelnikami. KS był i wciąż jest gazetą szybko reagującą na codzienne wydarzenia o charakterze lokalnym i potrzeby swoich czytelników.

Od samego początku KS cieszył się dużą popularnością, o czym świadczy systematyczny wzrost liczby wydawanych egzemplarzy. W 1945 roku nakład wynosił 3 tys. egz., a w 1960 roku – ponad 48 tys.; w 1964 roku nakład przekraczał 50 tys., a na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych wydawano ponad 80 tys. egz.¹¹ O atrakcyjności pisma dla czytelników świadczą również wydawane w różnych latach liczne tematyczne dodatki, między innymi takie jak: „Dodatek Ilustrowany”, „Dodatek Niedzielny”, „Marchoń”, „Kurier Morski”, „Harcerski Trop”¹², „Dziennik Morski”, „Trzymamy Straż nad Odrą”, „Kurier Akademicki”, „Kurier Żołnierski”¹³. O rozwoju pisma świadczą także jego mutacje. W latach 1945–1959 KS miał jedną mutację, od 1959 roku już dwie, a od 1960 roku – trzy. W listopadzie 1947 roku ukazał się „Kurier Słupski” będący we wschodniej części województwa pierwszą gazetą codzienną. Redaktorem naczelnym została Weronika Milewska. Mutacja, która miała swoje oddziały w Koszalinie i Słupsku, ukazywała się do 1950 roku, następnie została przekształcona w „Kurier Koszaliński”.

⁸ *Kurier Szczeciński – 55 lat. 1945–2000*, „Kurier-Press” Sp. z o.o., Szczecin 2000, s. 15.

⁹ T. Białycki (red.), *Słowem i piórem. 50 lat dziennikarstwa na Pomorzu Zachodnim*, Stowarzyszenie Dziennikarzy Rzeczypospolitej Polskiej Oddz. Szczecin 1996, s. 18.

¹⁰ K. Kozłowski (red.), *Pomorze Zachodnie...*, s. 254.

¹¹ T. Białycki (red.), *Słowem i piórem...*, s. 19.

¹² K. Kozłowski (red.), *Pomorze Zachodnie...*, s. 240.

¹³ T. Białycki (red.), *Encyklopedia Szczecina...*, s. 521

W roku 1951 właścicielem gazety została Robotnicza Spółdzielnia Wydawnicza Prasa¹⁴. Początkowo KS był gazetą poranną. W maju 1960 roku podjęto decyzję o przekształceniu go w popołudniówkę typu ekspresowego¹⁵, co wynikało z nacisków politycznych. Partia chciała wyeliminować KS z rynku i zwiększyć w ten sposób sprzedaż konkurencyjnego „Głosu Szczecińskiego” – organu PZPR. Decyzja ta ograniczyła dostępność tytułu w województwie. Mimo zmiany czasu wydawania dziennika nie zmienił się jego nakład. W marcu 1960 roku wynosił on ponad 55 tys. egz., a już w grudniu tego samego roku ponad 60 tys. egz.¹⁶ KS stał się na powrót gazetą poranną od 1 kwietnia 1994 roku.

ZMIANY WŁAŚCICIELSKIE W LATACH 1990–2013

Jednym z ważniejszych wydarzeń w okresie transformacji – zdaniem Roberta Cieślaka – była kontynuacja działalności KS¹⁷, który stał się gazetą niezależną. W roku 1990 wydawcą KS została Szczecińska Spółdzielnia Wydawnicza Kurier Press¹⁸ będąca własnością 72 udziałowców¹⁹. Jak jednak wspominał Andrzej Łapkiewicz, były redaktor naczelny dziennika: „Mechanizm właścicielski w spółdzielniach jest taki, że wraz z odejściem z pracy spółdzielca traci prawo do własności. Przykłady innych gazet pokazały, że wielu spółdzielców przed odejściem na emeryturę naciska na sprzedaż swojej własności”²⁰. Stąd w 2000 roku spółdzielnię przekształcono w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością²¹, którą utworzyli dziennikarze i pracownicy.

¹⁴ M. Doering, *Analiza zawartości...*, s. 94.

¹⁵ A. Łapkiewicz, „Kurier Szczeciński” – *dziennik Szczecina i województwa*, „Kronika Szczecina” 2007, str. 255.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ R. Cieślak, *Przeobrażenia prasy regionalnej w Zachodniopomorskiem na przykładzie „Głosu Szczecińskiego”* [w:] *Środki masowego komunikowania a społeczeństwo*, red. M. Gierula, Wyd. Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2006, s. 132.

¹⁸ A. Baranowski, A. Bednarski, „Kurier Szczeciński”. *Najlepszy na Pomorzu* [w:] *Media masowe w oddziaływaniu na rozwój regionu*, red. J. Kania, INiKS Politechniki Koszalińskiej, Koszalin–Szczecin 2008, s. 185.

¹⁹ *Kurier Szczeciński – 55 lat...*, s. 7.

²⁰ A. Łapkiewicz, „Kurier Szczeciński”..., s. 256.

²¹ R. Cieślak, *Przemiany mediów regionu szczecińskiego po 1990 roku* [w:] *Media masowe w oddziaływaniu na rozwój regionu*, red. J. Kania, INiKS Politechniki Koszalińskiej, Koszalin–Szczecin 2008, s. 20.

W okresie zmian własnościowych polskich dzienników regionalnych wydawca KS podkreślał, że wydawany przez niego tytuł – oprócz „Super Nowości” z województwa podkarpackiego – jest jedynym dziennikiem regionalnym w Polsce, którego właścicielem w całości jest polski kapitał. Łapkiewicz tak to opisywał: „Wciąż walczymy z ekspansywnym kapitałem. Jak dotąd z tej rywalizacji wychodzimy zwycięsko”²² i dodawał: „koncern [Orkla – dop. P.O.] chce koniecznie przejąć tytuł i wykorzystuje w tym celu różne, nie zawsze zgodne z prawem, metody”²³. O zakup udziałów w KS starały się zarówno Orkla, jak i Polskapresse. W 2006 roku norweski koncern ostatecznie zakupił od syna zmarłej pracownicy wydawnictwa pół procenta udziału w spółce. Właściciel tytułu odmówił jednak wpisania Orkla do księgi udziałowców, uważając transakcję za bezprawną z uwagi na zapis w statucie spółki, zgodnie z którym wolna sprzedaż udziałów jest ograniczona – można je sprzedać tylko innemu udziałowcowi spółki. Orkla skierowała sprawę do sądu, który uznał transakcję za ważną, jednocześnie jednak orzekł, że nie ma mocy decydowania o wpisie do księgi udziałów²⁴. Obie strony złożyły apelację. Ostatecznie sąd rozstrzygnął sprawę na korzyść polskiego wydawcy.

W roku 2008 ofertę kupna udziałów w KS złożył niemiecki koncern Polskapresse. Na łamach szczecińskiego dodatku do „Gazety Wyborczej” Tomasz Wróblewski, ówczesny wiceprezes koncernu, przyznał: „grupa [to jest Polskapresse – dop. P.O.] prowadzi rozmowy z KS od początku realizacji projektu »Polska«”²⁵. Koncern zaproponował wydawcy KS współpracę na zasadach podobnych do tych, jakie przyjęto w „Kurierze Lubelskim”²⁶. W lutym 2008 roku zgromadzenie udziałowców, które miało upoważnić zarząd do dalszych negocjacji, nie podjęło żadnych decyzji – rozmowy poniosły więc fiasko. Pomimo to Polskapresse uważa, że w redakcji „przeważa pogląd o konieczności sprzedaży dziennika”²⁷. Można więc stwierdzić, że w przypadku KS rozproszenie jego udziałów z jednej strony może stanowić zagrożenie autonomii wydawcy, z drugiej zaś – jego siłę²⁸.

²² K. Kozłowski (red.), *Pomorze Zachodnie...*, s. 286.

²³ A. Łapkiewicz, *O sytuacji gazet regionalnych na przykładzie „Kuriera Szczecińskiego”* [w:] *Zachodniopomorskie w Unii Europejskiej – doświadczenia pierwszego roku – implikacje medialne*, red. N. Obrycki, P. Olechowska, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2005, s. 30.

²⁴ az, Orkla w „Kurierze Szczecińskim”, „Gazeta Wyborcza Szczecin” 3.01.2006, s. 3.

²⁵ red, *Kurier Szczeciński na sprzedaż?*, „Gazeta Wyborcza Szczecin” 23.01.2008, s. 2.

²⁶ yach, *Kurier pozostaje Kurierem*, „Gazeta Wyborcza Szczecin” 8.02.2008, wydanie internetowe: <http://miasta.gazeta.pl/szczecin> [dostęp: 4.05.2009].

²⁷ red, *Kurier Szczeciński na sprzedaż?*, „Gazeta Wyborcza Szczecin” 23.01.2008.

²⁸ Por. P. Olechowska, *20 years of Polish regional dailies – ownership changes* [w:] *Local and regional media – democracy and civil society shaping process*, red. I. Biernacka-Ligęza, L. Koćwin, Wyd. Maria, Nowa Ruda–Wrocław 2011, s. 229–230.

Po roku 1990 redaktorami naczelnymi KS byli:

- Anna Więckowska Machay (1990–1996);
- Maria Grochowska (1996–1998);
- Andrzej Łapkiewicz (1998–2008);
- Artur Daniel Liskowacki (2008–2010);
- Tomasz Kowalczyk, objął stanowisko 14 maja 2010 roku.

W latach dziewięćdziesiątych wydawca KS rozwijał intensywnie swoją działalność – prowadził oddziały w Stargardzie Szczecińskim, Koszalinie i Świnoujściu, a w większych miastach miał swoich korespondentów. Od 1990 roku dziennik jest dystrybuowany na terenie całego województwa (początkowo szczecińskiego, obecnie zachodniopomorskiego). Po reformie administracyjnej w 1998 roku zmieniono nazwę gazety, dodając człon: „Dziennik Pomorza Zachodniego”²⁹, w ten sposób podkreślono regionalny charakter pisma.

Ważną datą w historii gazety jest styczeń 2000 roku, kiedy dziennik zaczął się ukazywać w czterech mutacjach, obejmujących wszystkie powiaty województwa zachodniopomorskiego: wydanie 0 – Szczecin i powiat policki, mutacja 1 – powiaty północnej części byłego województwa szczecińskiego od Goleniowa po Świnoujście, mutacja 2 – powiaty południowe od Stargardu po Myślibórz, mutacja 3 – byłe województwo koszalińskie, Wałcz oraz Sławno³⁰. Mutacje ukazywały się przez dekadę (do 2010 roku) i znacznie poszerzyły rynek czytelnicy, co dobrze ilustruje wykres prezentujący płatne rozpowszechnienie tytułu w latach 1994–2013. Wydawca dziennika od początku działalności jest członkiem Związku Kontroli Dystrybucji Prasy.

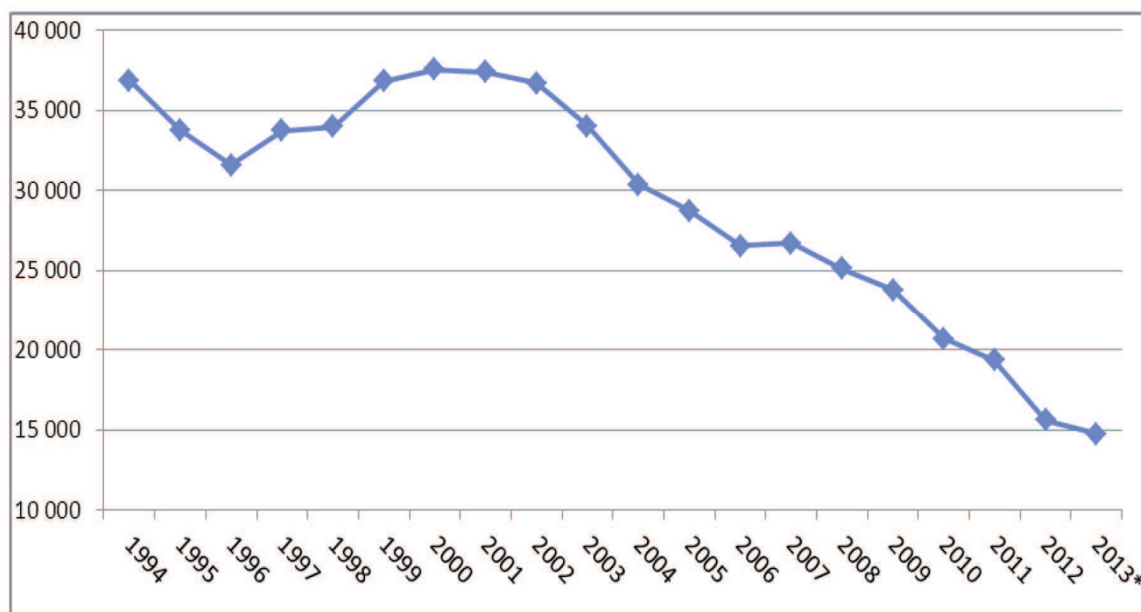
W 1994 roku sprzedaż gazety ogółem wynosiła miesięcznie 36 886 egz., w latach 1995–1998 spadła do 33 265 egz. Począwszy od roku 1999 odnotowano 10-procentowy wzrost sprzedaży; wydanie piątkowo-niedzielne ukazywało się w nakładach przekraczających 110 tys. egz.³¹ Wyraźny wzrost sprzedaży to lata 1999–2003 (w 1999 roku wynosiła 36 840 egz.; w 2000 – 37 549; w 2001 – 37 398), w 2004 roku po raz ostatni średnia sprzedaż dziennika wyniosła ponad 30 tys. (30 349). W kolejnych latach 2004–2010 sprzedaż tytułu malała (w 2005 roku wyniosła 28 728; w 2007 – 26 707; w 2009 – 23 777; w 2010 – 20 678). W drugiej dekadzie XXI wieku nastąpił

²⁹ R. Cieślak, *Lokalność szczecińska w zachodniopomorskiej prasie regionalnej* [w:] *Media lokalne w Szczecinie*, red. J. Kania, R. Cieślak, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2011, s. 177.

³⁰ *Kurier Szczeciński – 55 lat...*, s. 9.

³¹ Tamże, s. 10.

kolejny spadek sprzedaży dziennika – miesięcznie sprzedaż nie przekraczała 20 tys. (w 2011 roku – 19 342; w 2012 roku – 15 606, przy średnim nakładzie 26 529). W 2013 roku³² średni pojedynczy nakład KS wyniósł 25 454, sprzedaż wydań drukowanych – 14 681, a rozpowszechnianie wydań drukowanych – 16 591 egz.³³

* dane od stycznia do sierpnia

Wykres 1. Rozpowszechnianie płatne „Kuriera Szczecińskiego” w latach 1994–2013

Źródło: opracowanie na podstawie danych ZKDP.

Od roku 1990 KS w rankingach sprzedaży (ZKDP) i czytelnictwa (PBC) prasy codziennej w województwie zachodniopomorskim był liderem. W drugiej połowie 2006 roku był najpoczytniejszym dziennikiem w regionie (24 proc.)³⁴. Zmieniło się to w styczniu 2007 roku, kiedy zaczął się ukazywać „Głos – Dziennik Pomorza Zachodniego” (G-DPZ) skupiający trzy osobne dotychczas tytuły prasowe – „Głos Szczeciński”, „Głos Koszaliński” i „Głos Pomorza”. W marcu 2012 roku czytelnictwo KS wynosiło 14,20 proc. za G-DPZ i „Faktem” (w kwietniu tego roku wydawca podjął decyzję o rezygnacji z człon-

³² W okresie od stycznia do sierpnia 2013 r.

³³ Dane Związku Kontroli Dystrybucji Prasy za okres styczeń–sierpień 2013, za: www.teleskop.org.pl [dostęp: 4.10.2013].

³⁴ Dane archiwalne na podstawie Polskich Badań Czytelnictwa (PBC).

kostwa w PBC, stąd nie można prowadzić dalszych porównywalnych analiz ilościowych i jakościowych tytułu).

W roku 2006 redakcja KS uruchomiła stronę internetową dziennika, która ma ponad półtora miliona odsłon miesięcznie. Obecnie wybrane teksty są dostępne bezpłatnie na stronie www.24kurier.pl. KS można też kupić w wersji drukowanej oraz za pośrednictwem internetu w formie pojedynczego wydania (również archiwalne) czy prenumeraty w formacie pdf.

MISJA GAZETY SFORMUŁOWANA W DOKUMENTACH REDAKCYJNYCH

Jak podkreślił w rozmowie z autorką obecny redaktor naczelny KS Tomasz Kowalczyk, poza typową funkcją informacyjną dziennikarze starają się być blisko swoich czytelników, opisują istotne wydarzenia z regionu i ze Szczecina. Przyświeca im idea, by „zwyčajnie, żyło się lepiej”. Stąd na łamach dziennika licznie pojawiają się publikacje o charakterze interwencyjnym zarówno w sprawach ważnych, jak i codziennych. Zdaniem redaktora naczelnego misja gazety ma również swój wymiar realny – dziennik obejmuje patronatem wiele wydarzeń i akcji o społecznym i kulturalnym wymiarze, które dotyczą nie tylko mieszkańców Szczecina, ale i regionu. Kowalczyk zauważył, że przez 68 lat ukazywania się dziennika to stanowiło główną jego treść. Gazeta towarzyszyła wszystkim ważnym dla lokalnej społeczności wydarzeniom.

Należy wspomnieć, że w perspektywie oddziaływania środków masowego przekazu na społeczność lokalną szczególną wartość stanowią plebiscyty i konkursy inicjowane przez redakcję dziennika. Jednym z bardziej znanych jest organizowany od 1954 roku Plebiscyt na Najlepszego Sportowca Roku, w którym ponad kilkanaście tysięcy czytelników oddaje głos na sportowca i trenera sportowego. Równie popularny, wśród zachodniopomorskich artystów, jest plebiscyt Bursztynowy Pierścień (od 1965), w którym wyłaniani są najlepsi aktorzy i najciekawsze spektakle regionu. Akcja „Cały Szczecin w kwiatkach” (od 1971) bezpośrednio przyczynia się do zmiany wyglądu miasta. Od 2002 roku organizowany jest z kolei konkurs Szkolny Pulitzer skierowany do młodych dziennikarzy szkolnych gazetek. Najnowszą, zainaugurowaną w 2013 roku akcją, jest Krokusowa Rewolucja mająca na celu aktywizację społeczną na rzecz wspierania zielonego Szczecina. W drodze głosowania czytelnicy KS wybierają miejsca, w których odbywa się społeczna akcja sadzenia tysięcy krokusów. W projekt zaangażowani są dziennikarze i pracownicy redakcji.

Dziennik jest także patronem medialnym niemalże wszystkich znaczących imprez kulturalnych w Szczecinie i województwie. Akcje te umacniają lokalność pisma.

Jak wynika z badań Roberta Cieślaka, dotyczących lokalności szczecińskiej prasy regionalnej, w porównaniu z pozostałymi dziennikami (G-DPZ oraz „Gazetą Wyborczą. Szczecin”) KS jest najbardziej nasycony problematyką lokalną³⁵, a w szczególności dotykającą regionalnej kultury i nauki³⁶. Ponadto KS jest obecnie jedynym dziennikiem w regionie, który cyklicznie publikuje treści dotyczące morskiej spuścizny miasta. Wydawcy przyświeca idea otwarcia na świat. Na stronie internetowej gazety można przeczytać: „Wspieramy piórem wspólne inwestycje, angażowanie się kapitału obcego w naszym regionie, idee wzajemnego poznania obyczajowości i kultury naszych partnerów, tworzenie się nowych, wspólnych interesów i wartości”³⁷.

Od 1999 roku KS współpracuje z niemieckim dziennikiem „Nordkurier” (Meklemburgia-Pomorze Przednie), czego efektem są liczne publikacje poświęcone istotnym problemom stosunków polsko-niemieckich czy organizacja Polsko-Niemieckiej Nagrody „Pomerania Nostra” (2003)³⁸. Warto dodać, iż dziennik odegrał niebagatelną rolę w kształtowaniu opinii społecznej mieszkańców regionu na temat akcesji Polski do Unii Europejskiej³⁹. Obecnie tematyka transgraniczna oraz szeroko pojęta integracja europejska są również poruszane na łamach comiesięcznego dodatku „Przez Granice”.

Spółka „Kurier Szczeciński”, opierając się cyfryzacji, stanowi swoistego rodzaju fenomen. Wydawca nie przystąpił do projektu PianoMedia (2012) oraz dotychczas nie zdecydował się wprowadzić własnego modelu płatności za treści, nie przekształca również – jak czynią to pozostałe pisma lokalne – strony internetowej dziennika w serwis informacyjny. Paradoksalnie jednak z powodzeniem wchodzi w liczne interakcje z czytelnikami za pośrednictwem tradycyjnego wydania drukowanego, pomimo że we współczesnym świecie mediów kontakt za pośrednictwem internetu wydaje się nieodzowny. Wynika

³⁵ R. Cieślak, *Lokalność szczecińska...*, s. 187.

³⁶ Tamże, s. 188.

³⁷ <http://24kurier.pl> [dostęp: 16.10.2013].

³⁸ Por. P. Olechowska, *Media z polsko-niemieckiego pogranicza. Wybrane szczecińskie przypadki* [w:] *Kultura – media – etyka. Media w perspektywie etycznej i kulturowej w kontekście rewolucji teleinformatycznej*, red. P. Pawlak, W. Strzelecki, G.J. Morais da Costa, „Studia Europaea Gnesnensia” t. 10, Poznań–Gniezno 2012, s. 59.

³⁹ Por. P. Olechowska, *Akcesja Polski do Unii Europejskiej na łamach prasy regionalnej ziem zachodnich*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012, s. 234.

to, jak można sądzić, między innymi z tego, że działy w KS są tak skonstruowane, by czytelnik był zaangażowany w tworzenie ich treści.

Skład KS opiera się (podobnie jak na stronach internetowych) na zasadzie tak zwanego wymuszenia odsłon, to znaczy część artykułów nie kończy się na czołówce czy rozkładówce gazety, lecz dopiero w kolejnych kolumnach. Zabieg ten ma na celu zwiększenie zainteresowania czytelnika wydaniem. Ponadto wydawca stosuje tak zwaną żywą paginę, gdzie hasło „Komentarze – listy – opinie” (stanowiące tytuł kolumny) podkreśla znaczenie dialogu redakcji z czytelnikami. Oprócz tego w dzienniku publikowane są: „Listy od Czytelników”, co pozwala na interakcję z czytelnikami, „Sondy”, które pełnią funkcję publicystyczną, sygnały „Od Czytelników” oraz „Opinie Czytelników” (funkcja interwencyjna), prezentowane są także sylwetki mieszkańców regionu. Czytelnicy mają również możliwość zadawania pytań prawnikowi oraz językoznawcy, którzy odpowiadają na nie w cotygodniowych felietonach „Prawnik radzi” oraz „Językowa corrida”. Redakcja umożliwia publikowanie twórczości przez młodych czytelników na łamach „Szkolnego Pulitzera”. Jeżeli do tego katalogu doda się różnego rodzaju krzyżówki czy łamigłówki, dzięki którym tak zwany współczynnik czasu spędzonego z dziennikiem jest znaczenie dłuższy, oraz licznie organizowane przez redakcję plebiscyty to wynika z tego, że czytelnicy KS są bezpośrednio zaangażowani w proces kształtowania lokalności pisma.

STRUKTURA REDAKCJI W ROKU 2013

Zmiany własnościowe w 2000 roku nie miały zasadniczego wpływu na przekształcenie struktury redakcji. Spółka Kurier Szczeciński, której właścicielami akcji są dziennikarze, sama decyduje o powoływaniu lub likwidowaniu działów redakcji oraz o liczebności zespołu redakcyjnego. Obecnie w wydawnictwie pracuje 50 dziennikarzy, stale zaś współpracuje około 15 osób.

Redaktorem naczelnym KS i jednocześnie prezesem spółki jest Tomasz Kowalczyk. Urodzony w 1966 roku szczecinianin, absolwent politologii Uniwersytetu Szczecińskiego, z KS jest związany od 1991 roku. Przez wiele lat specjalizował się w tematyce ekonomicznej, był również kierownikiem działu regionalnego; od kwietnia 2008 do maja 2010 roku był wiceprezesem i zastępcą redaktora naczelnego dziennika.

Redaktor naczelny KS ma dwóch zastępców. Pierwszym jest Jadwiga Sułocka-Ukielska, która również jest wiceprezesem spółki. Pracę w dzienniku

rozpoczęła w 1977 roku od tematyki społeczno-interwencyjnej. Przez kilka lat pełniła funkcję kierownika działu miejskiego. Drugim zastępcą redaktora naczelnego jest od 2008 roku Zbigniew Jasina, który w KS pracuje od 1990 roku. Przez wiele lat był kierownikiem działu ekonomiczno-morskiego, w latach 1997–2003 pełnił funkcję prezesa szczecińskiego oddziału Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich. Sekretarzem redakcji jest obecnie Piotr Barański, pracujący w KS od 1988 roku.

Redakcja KS ma pięć stałych działów:

Informacje Szczecin (wcześniej: dział miejski). Dział ten został utworzony w 1974 roku; poza Szczecinem obsługuje również Police oraz obszar od Kołbaskowa do Nowego Warpna. Kierownikiem jest Artur Ratuszyński (zatrudniony w KS od 1993 roku), który początkowo specjalizował się w tematyce policyjno-kryminalnej, obecnie zajmuje się głównie polityką. W dziale pracuje 15 dziennikarzy.

Informacje region. Dział powstał w 1994 roku, kieruje nim Sylwia Dudek pracująca w KS od 1997 roku. To najliczniejszy dział dziennika, pracuje w nim 18 dziennikarzy i współpracowników, którzy są odpowiedzialni za przygotowywanie informacji o najważniejszych wydarzeniach ze wszystkich 21 powiatów województwa zachodniopomorskiego.

Dział sportowy, codziennie opracowuje co najmniej pięć kolumn informacji sportowych ze Szczecina i województwa zachodniopomorskiego. Od 1999 roku kierownikiem jest pracujący w KS od 1992 roku Wojciech Parada. W dziale pracuje obecnie trzech dziennikarzy. Warto odnotować, iż w latach 1946–1948 kierownikiem był Bohdan Tomaszewski, określany mianem patriarchy dziennikarzy sportowych.

Dział społeczno-ekonomiczny – powstał z połączenia działów społeczno-interwencyjnego (będącego „wrotami do kontaktów z gazetą i trudnościami codziennymi”⁴⁰) oraz ekonomiczno-morskiego. Kieruje nim Zbigniew Jasina, a pracuje w nim pięciu dziennikarzy.

Dział publicystyki i kultury – powstał w styczniu 2010 roku na bazie dziennikarzy sekcji społeczno-kulturalnej. Odpowiedzialny jest za przygotowywanie magazynu piątkowo-niedzielnego; pracuje w nim dziewięciu komentatorów i publicystów. Kierownikiem działu jest Berenika Lemańczyk pracująca w KS od 1991 roku.

W strukturze redakcji KS działa również sekcja internetowa (czterech dziennikarzy), biuro reklamy (pięć osób), grupa marketingowa (dwie osoby)

⁴⁰ *Kurier Szczeciński – 55 lat...*, s. 44.

oraz dział kolportażu i promocji (pięć osób), a także pracuje trzech fotoreporterów. Dziesięcioro dziennikarzy prowadzi swoje własne blogi internetowe.

W dobie kryzysu mediów drukowanych, kiedy właściciele dzienników regionalnych przeprowadzali kolejne restrukturyzacje, redukując zatrudnienie, wydawca KS obrał inną strategię. Nie tylko nie zwalniono pracowników, ale zatrudniono młodych dziennikarzy, rozbudowując niektóre działy redakcji, na przykład miejski czy publicystyczny.

Twórczość dziennikarska redaktorów bądź też osób współpracujących z dziennikiem stanowi istotny wkład w dorobek kulturalny miasta i regionu. Można do niego zaliczyć cykl publikacji „Podziemny Szczecin” autorstwa Jacka Grażewicza lub opracowanie autorstwa Janusza Ławrynowicza pod tytułem „Szczecin z rodzinnych albumów”, w którym zostały wykorzystane nadesłane do redakcji zdjęcia dawnego Szczecina. Efektem wieloletniej współpracy prof. US dra hab. Ewy Kołodziejek jest zbiór felietonów wydanych w trzech cyklach jako „Językowa corrida”. Od 2009 roku ukazuje się corocznie album „Cały Szczecin w kwiatach” ilustrujący nagrodzone prace zwycięzców kolejnych edycji konkursu. W roku 2012 Piotr Biniak razem w Markiem Tałasiewiczem wydali książkę pod tytułem „Stocznia Szczecińska. Upadek”, w której ujawnili nieznanne dotąd fakty dotyczące losów przemysłu stocznioowego w Szczecinie po 1989 roku. W 2013 roku ukazała się publikacja Wojciecha Parady „Klubowe rywalizacje Pogoni”. Ten szczeciński dokumentalista sportowy jest również autorem książek „Futbol po szczecińsku” oraz „Olimpijskie wspomnienia”.

Wśród szczególnie zasłużonych dla kultury należy wymienić Artura D. Liskowackiego, który w swojej twórczości dziennikarskiej i literackiej wiele miejsca poświęcił historii Pomorza, a w szczególności niemieckiej przeszłości Szczecina. Jest on znanym szczecińskim pisarzem, laureatem wielu prestiżowych nagród, finalistą literackiej Nagrody Nike („Eine kleine” 2001). W 2008 roku otrzymał nominację do Europejskiej Nagrody Literackiej za powieść „Mariasz”. Autorami powieści są również Roman Ciepliński („Diabelski młyn”, 2012) oraz Alan Sasinowski („Sukces”, 2006; „Rupieć”, 2010; „Pełna kontrola”, 2011). Zbigniew Jasina wydał zbiór wierszy „Inne światło” (2001).

NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA W 2013 ROKU

„Kurier Szczeciński”, będący całkowicie własnością polskiego kapitału, odbiega od sformatowanych czy ujednoczonych schematów innych dzienników regionalnych. Zatrudnieni w spółce dziennikarze mają swobodę kształ-

towania polityki redakcyjnej gazety, co przejawia się w oryginalności nie tylko treści, ale i zawartość pisma.

Niemal od samego początku KS jest wydawany według wzoru, który można określić mianem tradycyjnego. Od wielu lat nie zmienia się układ kolumn dziennika; dzielą się one na dwie części: kolumny informacyjne – serwisy informacyjne z kraju i ze świata oraz Szczecina i całego Pomorza Zachodniego; kolumny informacyjno-publicystyczne – bieżące informacje z miasta i regionu uzupełnione wielotematycznymi działami oraz rozbudowaną publicystyką.

Tradycyjnie czołówkę KS stanowią zapowiedzi najważniejszych publikacji wydania. Drugą kolumnę „Komentarze – listy – opinie” od lat zapełniają przede wszystkim komentarze i wypowiedzi czytelników i dziennikarzy związane z aktualnymi wydarzeniami w kraju lub regionie. Kolejne kolumny „Wydarzenia” oraz „Szczecin” składają się z minireportaży dotyczących bieżących lokalnych wydarzeń. W dziale „Kraj/Świat” ukazuje się wybór najważniejszych polskich i zagranicznych depeš Polskiej Agencji Prasowej. Dalsze kolumny to „Wydarzenia”, w których publikowane są informacje z regionu, oraz „Superekspress”.

Treści KS to nie tylko informacja, ale także obszerna publicystyka. Co poniedziałek ukazuje się stała kolumna „Kulturalny weekend”. Jest to swoistego rodzaju kronika najważniejszych wydarzeń kulturalnych regionu. Również w poniedziałek wydawane jest „Morze” poświęcone gospodarce morskiej w regionie, we wtorek – „Gospodarka” oraz ukazująca się od 2012 roku kolumna poradnikowa „Kurier radzi”, w środę – „Pieniądze”, w czwartek „Tour”, w którym promowana jest turystyka zagraniczna. W okresie wakacyjnym na rozkładówce „Zawsze Lato” publikowane są najświeższe informacje z nadmorskich miejscowości. Na łamach KS ukazują się również liczne dodatki wydawane bądź z okazji patronatu dziennika (np. kolejne edycje „Festiwalu Słowian i Wikingów”), bądź jubileuszy różnego rodzaju instytucji (ostatni dodatek poświęcony był 60-leciu Teatru Lalek Pleciuga w Szczecinie)⁴¹.

O tym, że KS odgrywa istotną rolę w kształtowaniu lokalnej opinii publicznej świadczy między innymi czterokolumnowy dodatek „Zawsze w Środę”. Publikowane są w nim obszerne, zróżnicowane formy publicystyczne poświęcone sprawom społecznym, kulturze i gospodarce regionu. Można w nim przeczytać felietony komentatorów: Artura D. Liskowackiego, Andrzeja Gedymina, Kazimierza Jordana, Andrzeja Łapkiewicza, Janusza Ławrynowicza, Mirosława Kwiatkowskiego, Marka Osajdy czy Bogdana Twardochleba. Stałymi elementami dodatku są działy „Prawnik radzi”, w którym udzielane są

⁴¹ *Teatr Lalek Pleciuga.60*, „Kurier Szczeciński” 8–11 listopada 2013.

odpowiedzi na pytania czytelników, oraz „50 lat temu” zawierający wycinki prasowe sprzed pół wieku obrazujące wydarzenia z regionu i miasta. Od samego początku na łamach dodatku ukazują się „Zapiski, odpryski” będące krótką formą komentarzy wydarzeń minionego tygodnia.

Dużą popularnością cieszą się magazynowe (piątkowo-niedzielne) wydania KS. Kolumnę „Wokół nas” budują reportażowe formy o ludziach i wydarzeniach regionu. Na „Magazyn – Poglądy” składają się felietony „Językowa corrida” Ewy Kołodziejek oraz „Pod prąd” Janusza Ławrynowicza. Magazyn to również „Zdrowie i uroda” oraz „Informator kulturalny – rekomendacje” oraz „Propozycje na weekend”, sporadycznie – „Polityka i obyczaje”, „Społeczeństwo”, „Wszystko dla domu”. Poza obszerną publicystyką wydanie magazynowe oferuje również czytelnikom rozrywkę. Obok rysunków satyrycznych Henryka Sawki należy wymienić „Pół żartem, pół serio” – dział redagowany przez Dariusza Staniewskiego, na jego łamach publikowane są w formie anegdot, niejako w krzywym zwierciadle, wypowiedzi lokalnych polityków.

Co miesiąc ukazują się również dodatki tematyczne. Od 2010 roku Artur Ratuszyński redaguje miejski dodatek „Kurier Metropolitalny”. Od kwietnia 2012 roku do dziennika dołączany jest dodatek „Przez Granice”, przygotowywany dzięki dofinansowaniu Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania. Jego zadaniem jest informowanie o wydarzeniach, trendach i zjawiskach zachodzących na pograniczu polsko-niemieckim oraz opisywanie przykładów współpracy transgranicznej.

Cechą charakterystyczną dziennika jest przywiązanie do tradycyjnej szaty graficznej. Dotyczy to nie tylko winiety pisma, ale i jej elementów składowych, między innymi trzelementowych nagłówków.

Wydawca KS wychodzi poza katalog tradycyjnych funkcji prasy, stając się aktywnym podmiotem życia społecznego. Przejawia się to w organizacji licznych akcji o charakterze lokalnym. Jednym z tego typu ważniejszych wydarzeń w 2013 roku była organizacja drugiej edycji ogólnopolskiego konkursu o Nagrodę Literacką dla Autorki Gryfia. Pomimo tak krótkiej tradycji konkursu jest on ceniony w całym kraju, a wydarzenie ma duże znaczenie w polskim świecie literackim. Nagroda jest przyznawana pisarce, która napisała najlepszą książkę literacką albo humanistyczną o wartościach literackich w roku poprzedzającym edycję nagrody. Gali wręczenia towarzyszy wiele imprez i wydarzeń poświęconych literaturze, między innymi konferencje naukowe, warsztaty pisarsko-psychologiczne czy Festiwal Literatury Kobiet.

Poza bieżącą działalnością redakcyjną rok 2013 minął pod hasłem poszukiwania nowych sposobów promocji dziennika. 24 maja ukazało się pierwsze

magazynowe wydanie KS wykorzystujące technologię tap2C. Akcja marketingowa „Ożywiamy papier” ma za zadanie dostarczyć czytelnikom treści w nowych formach z wykorzystaniem filmów i muzyki. „Posiadacze smartfonów po ściągnięciu odpowiedniej darmowej aplikacji dla systemów iOS oraz Android i odnalezieniu materiałów – zdjęć i artykułów – oznaczonych w charakterystyczny sposób będą mieli dostęp do dodatkowych galerii zdjęć, filmów i innych materiałów cyfrowych”⁴².

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA W ROKU 2013

Na przestrzeni prawie siedemdziesięciu lat ukazywania się dziennika KS i jego dziennikarze otrzymali wiele nagród. Wśród najnowszych wyróżnień należy wymienić przyznaną Elżbiecie Kubowskiej w kwietniu 2013 roku nagrodę specjalną im. Bogdana Czubasiewicza (Stowarzyszenie Dziennikarzy RP Pomorze Zachodnie oraz Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich Oddział w Szczecinie przyznało ją po raz 22.). Dziennikarka od 2010 roku zajmuje się w KS problematyką gospodarki morskiej regionu. Redagowana przez nią kolumna „Morze” ukazuje się raz w tygodniu. W laudacji na cześć tegorocznej laureatki prezes szczecińskiego oddziału SDP Piotr Jasina powiedział: „hołduje filozofii, że dzień za biurkiem to czas stracony, że im dalej od redakcji, tym ciekawiej dla czytelnika. Za to, iż ciągle odkrywa, iż mimo kryzysu słona woda jednak do Szczecina dopływa i pobudza do życia nowe firmy morskie, które odkrywa Elżbieta Kubowska”⁴³.

* * *

„Kurier Szczeciński” jest znaną marką rynku prasowego Pomorza Zachodniego. Na sukces wydawniczy tego tytułu złożyło się wiele przesłanek. Do czynników zewnętrznych należy zaliczyć przede wszystkim specyfikę regionu. Pomorze Zachodnie charakteryzuje się słabą tradycją lokalną, towarzyszy jej niezbyt silne poczucie tożsamości mieszkańców. Regionalny dziennik doskonale wypełnia tę lukę. Od samego początku był inicjatorem i stymulatorem rozwoju tożsamości regionalnej oraz „małej ojczyzny”. Na przestrzeni prawie 70-letniej działalności wydawniczej KS doszło do swoistej instytucjonalizacji

⁴² www.24kurier.pl [dostęp: 11.09.2013].

⁴³ Materiały własne autorki.

aktywizowania czytelników. Wśród czynników zewnętrznych należy też wymienić wykup największego konkurenta tytułu – „Głosu Szczecińskiego” – przez zagraniczne koncerny medialne (początkowo Orkla Polska, następnie Media Regionalne, obecnie Polskapresse). Właściciele KS wielokrotnie podkreślali konieczność kontynuowania ciągłych starań o utrzymanie własnej tożsamości dziennika.

Do czynników wewnętrznych, przyczyniających się do swoistego rodzaju „konserwatyizmu” czy też tradycji dziennika, należy zaliczyć kontynuację zapoczątkowanej po drugiej wojnie światowej linii redakcyjnej opierającej się na dobrych praktykach dziennikarskich. Sprzyjała temu niska fluktuacja kadry dziennikarskiej, której umożliwiono specjalizację tematyczną.

Wydawca „Kuriera Szczecińskiego” stoi obecnie przed wyzwaniem połączenia mediów tradycyjnych z cyfrowymi i poszukuje modelu biznesowego, który pozwoliłby mu bezpieczniej egzystować w cyfrowym świecie.